

# ARBETSPLAN FÖR ÖSTERKULLA DAGHEM 2024-2025



## Innehåll

Förord.....	2
Inledning.....	2
1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund.....	2
1.1 Målsättningar för verksamhetsåret .....	3
2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster .....	4
2.1 Barnantal och avdelningar .....	4
2.2 Ledning och personal .....	4
2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider .....	5
3 Jämlikhet och jämställdhet.....	6
4 Hållbar utveckling.....	6
5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande .....	7
6 Välbefinnande.....	7
7 Leken.....	8
8 Arbetssätt och lärmiljöer .....	8
8.1 Mångsidiga arbetssätt.....	9
8.2 Lärmiljö .....	9
8.3 Språkutvecklande arbetssätt .....	10
8.4 Pedagogisk dokumentation och planering .....	11
8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens .....	11
9 Omsorg kost och vila .....	12
9.1 Omsorg .....	12
9.2 Kost.....	13
9.3 Vila.....	13
10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen .....	14
11 Förundervisningen.....	16
12 Stöd för utveckling och lärande.....	17
12.1 Allmänpedagogiskt stöd.....	17
12.2 Specialbarnomsorg .....	18
13 Samarbete med vårdnadshavare.....	20
14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen .....	21
15 Arbetet med utvärdering av verksamheten .....	21
16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning .....	22

## Förord

Anvisningen för uppgörandet av arbetsplan har valts att göras som en ifyllnadsbar mall. Meningen är att varje enhet fyller i mallens rutor i enlighet med hur verksamhetens ser ut på enheten. Det går även att ändra layout, ändra och radera i texterna utanför rutorna men man bör vara aktsam att inte någon väsentlig information faller bort om man omformar mallen.

## Inledning

I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Daghemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen.

**Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan utarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.**

## 1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna. Varje barn har rätt till lärande som kännetecknas av uppmuntrande respons och öppet bemötande. God omsorg är grunden för barnets välmående och lärande och är en viktig del i den dagliga verksamheten. Barnet ska bemötas utifrån sin egen identitet, sina egna förutsättningar, erfarenheter, upplevelser och tankar.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

Barnet kommer alltid i första hand i Österkullas verksamhet; vi ser barnet som individ och som en del av en grupp.

Verksamheten ordnas i ett nära samarbete med vårdnadshavarna och vi stöder dem i deras ansvar för barnets fostran.

Vi strävar efter att varje barn ska må bra och trivas på vårt daghem. Vi vill ge god omvårdnad som bygger på att barn, vårdnadshavare och personal har god tillit till varandra.

Barnets ålder, individuella behov, intressen och förutsättningar ska beaktas när verksamheten planeras. Barn i behov av särskilt stöd ska beaktas i all omsorg och pedagogik.

Värdegrunden i praktiken:

- ❖ ordna trivsam arbetsmiljö för barn och personal
- ❖ personalen ska vara goda förebilder och ansvarstagande trygga vuxna
- ❖ tillgodose bra omsorg till barnen både fysiskt och emotionellt
- ❖ se och höra alla barn
- ❖ i lärandet ska personalen ge stärkande och uppmuntrande respons

### 1.1 Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (t.ex. att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Specifika målsättningar under året:

Barnet på småbarnsavdelningarna får ta del av både pedagogik och omsorg. Språkutvecklande arbetssätt genom att benämna, upprepa och beskriva.

Stora avdelningarna: Projekt- och forskningsbaserat arbetssätt baserat på de fem lärområdena.

Implementering av läroplanen.

## 2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster

### 2.1 Barnantal och avdelningar

Österkulla Daghem består av 5 avdelningar med 84 st. barn (1 sept.) i åldrarna 1 - 7 år.

Minikulla: tel: 04573460544 e-mail: minikulla.osterkulla@jomala.ax

Blåkulla: tel: 04573460541 e-mail: blakulla.osterkulla@jomala.ax

Lilkulla: tel: 04573460542 e-mail: lilikulla.osterkulla@jomala.ax

Grönkulla: tel: 04573460543 e-mail: gronkulla.osterkulla@jomala.ax

Gulkulla: tel: 04573441540 e-mail: gulkulla.osterkulla@jomala.ax

### 2.2 Ledning och personal

På Österkulla Daghem jobbar för närvarande 26 personer och vi har fem arbetslag. Arbetslaget är ett team, och de samarbetar över avdelningsgränserna, främst på morgonen och eftermiddagen.

Marina Grönlund administrativ föreståndare  
Camilla Nylund lärare i Bo. och vice föreståndare  
tel: 04573460540  
e-mail: osterkulla@jomala.ax

Adress:  
Daghemmet Österkulla  
Österkullagatan 1  
22 140 Mariehamn

## 2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

HT-24	Vt-25
Inskolningar	Årstid: Vinter
Årstid: Höst	Representant från församlingen kommer och
Teater/Musik för 3-7 åringar	sjunger med oss 1g./månad
Representant från församlingen kommer	Österkulla daghem fyller 20 år/mars
och sjunger med oss 1g./månad.	2 st. planeringsdagar 31/1 och 9/5
2 st. planeringsdagar 30/8 och 15/11	Skolans sportlov 17-21/2
Fotografering	Högtid: Påsk/traditioner
Skolans höstlov 17-18/10	Årstid: Vår
Högtid: Jul/traditioner	Avtackning av förundervisningsbarnen
	Årstid: Sommar
Övriga händelser och program, som tillkommer under verksamhetsåret, meddelas på respektive avdelning.	
Sommarverksamheten 2025 ordnas v.28 till v.31 (7/7 - 1/8 2025), på Sviby daghem.	
Våra mattider:	
Frukost:	07.30-08.00
Lunch:	10.45-11.30
Mellanmål:	13.45-14.15

Österkulla Daghems öppettider: kl.07.15-17.00, tidigare och senare vid behov.

### 3 Jämlikhet och jämställdhet

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som värderar mångfald och förhålla sig professionellt, öppet och respektfullt också till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran. Detta ger också goda förutsättningar för ett bra samarbete kring barnets vårdnadshavare.

Vårt mål är att skapa en trivsamt atmosfär där glädje och mångfald värderas högt. Vi tänker på att skapa en könsneutral verksamhetsmiljö, tillgänglig för alla och som ger likvärdiga möjligheter för alla barn.

Vi har ett aktivt arbete kring likabehandling och motverkande av mobbning. Personalen handleder barnen i konflikthantering.

Vi arbetar med barnkonventionen med tillhörande arbetsmaterial. Vi använder oss av Kanin och Igelkotts kompisböcker och -kort. Vi har Rädda Barnens "Stopp min Kropp"- om barns personliga integritet tillgängligt och "Polyglutt" – en digital sagoapp.

### 4 Hållbar utveckling

Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

Vi strävar efter "Ett giftfritt daghem" enligt Ålands Natur och Miljös handlingsplan. Daghemmet är i största möjliga utsträckning rensade på giftigt material och vid nya inköp prioriteras hållbara och giftfria produkter.

Vi vårdar våra relationer, är positiva förebilder och ger framtidstro. Barnen ges möjlighet att utveckla sin kunskap om ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling. Vi läser böcker, gör skogsbesök, samtalar om vikten av att hålla naturen ren och vara rädda om den ekologiska mångfalden. Vi samtalar om hur vi skapar och använder energi, om konsumtion och återbruk av material. Vi källsorterar och jobbar på att minska matsvinn. Vi lyfter även vikten av en god hälsa med hållbara sömn- och matvanor.

Vi delar leksaker och spel mellan avdelningarna. Personalen lär barnen att vara måna om daghemmets material, sparar på vatten och hushåller med papper. Vi släcker lampor när vi lämnar ett rum.

## 5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Känslan av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnets delaktighet. Samtal mellan vuxna och barn sker dagligen, enskilt och i mindre och större grupper. Ibland intervjuar vi barnen och följer upp barnens trivsel och utveckling. Barnen ges olika valmöjligheter i verksamhetens aktiviteter. Ibland får de vara delaktiga i planering av vilken mat som serveras och de får ge förslag på aktiviteter och utvecklande av inomhusmiljön och daghemmets gård. Barnens idéer och tankar ligger till grund för projekt- och forskningsbaserat arbete som diskuteras och genomförs i mån av möjlighet. Barnen är delaktiga i skapande av vissa rutiner och våra trivselregler och vi ser till att våra barn med hjälp av t.ex. bildstöd kan vara delaktiga om inte deras språk räcker till. Vi jobbar med barnen i mindre grupper under dagen, då är det lättare för barnen att uttrycka sina åsikter, vara med och påverka, ta beslut och reflektera tillsammans.

## 6 Välbefinnande

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgens ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna. Barnet ska ges möjligheter till att utveckla sin medkänsla med andra och sin självmedkänsla. Ledord inom verksamheten är vänlighet och omtanke mot sig själv och andra, att skapa positiva relationer och skapa engagemang. Ett lösningsfokuserat förhållningssätt där personalen fokuserar på tidigare framgångar och det som fungerar, barnets styrkor, lösningar i samarbete med barnet och vårdnadshavarna samt de dolda resurser barnet har ger förutsättningar till att skapa trygga vuxna och barn.



Välbefinnande hos barn och personal stärks med bra rutiner, en trivsamt miljö, lek och positiva relationer. Vi tar tillsammans med barnen fram gemensamma trivselregler och vi lyfter varandras styrkor. Personalen agerar som goda förebilder och anammar ett positivt förhållningssätt med fokus på problemlösning. Barnen får dagligen handledning i konfliktlösning. Barnens och personalens välbefinnande följs upp genom avdelningsmöten, BHG-möten (barnhälsogrupp), utvecklingssamtal, medarbetarsamtal, planeringsdagar och genom dagliga samtal.

## 7 Leken

Leken har ett egenvärde inom barnomsorgen och goda lekmöjligheter är en del av barnomsorgens målsättning. Lekens betydelse för barnets välbefinnande, utveckling och lärande ska beaktas i all planering av verksamheten. Leken har fysisk, psykologisk, pedagogisk och social betydelse för barnets utveckling. Personalens rutiner och uppsikt är avgörande för att skapa utomhusområden och lekmiljöer där barnet känner sig tryggt.

Vi skapar inspirerande och föränderliga lekmiljöer utifrån barnens ålder och intressen. Vi strävar efter att erbjuda lekstunder utan avbrott. Barnen får delta i vuxenledda grupplekar, koncentrations-, matte-, sång-, språk-, rörelse- och musiklekar. Vi erbjuder barnen stunder av styrd och fri lek, där personalen styr val av lek och lekkamrater en del av tiden. Detta för att uppmuntra till nya lekstellationer och nya lekval. Personalen är delaktiga i leken för att kunna observera det sociala samspelet och handleda i lekens utveckling och vid eventuella konflikter. Personalen finns närvarande vid alla former av lek för att säkerställa en trygg lekmiljö.

## 8 Arbetssätt och lärmiljöer

Läroplanen har utarbetats utifrån en pedagogisk grundsyn där barnet har en aktiv roll. I barnomsorgen ska finnas sådana lärmiljöer där barnet ges möjlighet att själva göra aktiva val och barnets egna idéer kan tas tillvara. Personalen ska använda sig av varierande metoder och arbetssätt för att stöda barnets personliga växande, utveckling och lärande. Verksamheten fokuserar på att stärka det positiva, ta tillvara barnens styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. Pedagogisk dokumentation och planering hör ihop med ett utforskande arbetssätt som bygger på ett gemensamt experimenterande och undersökande som inkluderar både barn och personal. Ett språkutvecklande arbetssätt gynnar alla barn och deras språkutveckling, trots att det är särskilt viktigt för ett barn med utmaningar inom språkområdet eller de barnen med annat modersmål än svenska.

## 8.1 Mångsidiga arbetssätt

Ett barn lär med alla sinnen och därför är det viktigt att lärandet i barnomsorgen sker genom att barnet ges möjlighet att bearbeta på flera olika sätt, att lärandet bygger på dialog och relationer, liksom att barnet är medskapare i de verksamheter och miljöer som de tillhör. Verksamheterna bör därför präglas av variation och bidra till barnets möjligheter att skapa kunskap på många, olika sätt. Några viktiga strategier för verksamhetens arbetssätt är, förutom variation, betydelsen av lärandesituationen, att utmana och stötta barnet i sitt lärande och att vidareutveckla sitt eget kunnande inom en mångfald av områden med syfte att stödja barnets idéer och utveckling. Pedagogiska arbetssätt såsom upplevelsepedagogik, autentiska lärmiljöer kombinerat med möjlighet till fysisk aktivitet och interaktion skapar positiva upplevelser av lärande och motiverar barnet.

Mångsidiga arbetssätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer som beaktar barns behov av att röra på sig. Fysisk aktivitet inom barnomsorgen handlar oftast om fysiskt aktiva lekar. Fysisk aktivitet spelar en viktig roll i barnets utveckling och har kopplingar till barnets fysiska tillväxt, utveckling och lärande. Barnomsorgen spelar en viktig roll i främjandet av varje barns rätt till en hälsosam utveckling och det behöver därför finnas gott om tillfällen för fysisk aktivitet inom barnomsorgen.

Barnen lär och utvecklas genom lek, med alla sina sinnen. Vi läser böcker, såväl fysiska som digitala. Vi experimenterar och dokumenterar, allt utifrån barnens egna intressen och behov. Vi skapar med olika typer av material. Vi använder oss av digitala hjälpmedel som verktyg.

Vi skapar tillfällen för fysisk aktivitet genom daglig utevistelse, skogspromenader, gymnastik, rörelselekar och dans, såväl inom- som utomhus.

## 8.2 Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och synliggöras i lärmiljöerna. Barnet ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lärmiljöerna ska erbjuda barnet olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fysiska aktiviteter, lekar och spel, men också till vila samt lugn och ro.

De vuxna i lärmiljön är viktiga för att ta tillvara möjligheter för lärande utifrån barnets intresse. Barnet får möjligheter att utforska, upptäcka och erfara världen omkring sig genom kompetent personal som kan urskilja, bekräfta och utmana barnets lärandeprocess. Personalens goda relation till barnet är också centralt för att skapa en bra lärmiljö.

Vi utgår i planerandet av lärmiljöerna från barnens intressen och behov. Miljöerna ska vara inspirerande och föränderliga. Med hjälp av pedagogisk dokumentation kan vi se hur barnens intressen utvecklas och göra förändringar i den fysiska miljön. I skapandet av lärmiljöerna utgår vi från barnets perspektiv.

I lärmiljön ingår även det sociala samspelet och personalen är nyfikna och uppmuntrande i sin kommunikation med barnen.

### 8.3 Språkutvecklande arbetssätt

Småbarnsåren är avgörande för språkutvecklingen och därför är ett språkutvecklande arbetssätt en av grundstenarna i barnomsorgens verksamhet. Genom att fokusera på barnets språkutveckling kan barnomsorgen bidra till att stärka deras självförtroende, trygghet, inkludering och flerspråkighet, såväl som litteracitet och kreativitet. Att stimulera barnets språkliga medvetenhet och språkutveckling är två viktiga delar i det språkutvecklande arbetssättet i barnomsorgen. Tidiga insatser på att utveckla barnets språkliga medvetenhet genom fonologiska övningar som genomförs på ett systematisk, strukturerat och kontinuerligt sätt ger en god grund för barnets fortsatta utveckling mot litteracitet.

Barnens process mot att bli läsande individer påbörjas i högläsningen. Barn kan redan från tidig ålder förstå att tecknen och bilderna på pappret berättar något som sedan kan läsas upp eller berättas om och om igen. I barnomsorgen ska barnet möta en stimulerande läsmiljö. För att skapa en sådan behövs miljö, där barnet läses för och det finns tid för läsning, där barnet ser att vuxna läser och där de uppmuntras att interagera med text som finns i de miljöer där barnet vistas. För en god språkutveckling hos barnet behövs en gemensam förståelse med hemmet för hur man som förebild påverkar barns utveckling till läsare. Här är också vårdnadshavarna och andra vuxna runt barnet en viktig resurs som läsande förebilder eftersom barn som ser vuxna och äldre barn läsa eller använda texter på olika utvecklar en uppskattning för använda tryckt material och kan komma att använda tryckt material själv i större utsträckning.

Vi arbetar i alla åldersgrupper med systematisk språkträning bestående av fonologiska övningar med rim, ramsor, rytm, stavelser och sortering av ord t.ex. enligt Bornholmsmodellen. Vi ger synlighet åt olika språk som finns i barngruppen eller i personalen.

Personalen agerar som goda förebilder, använder ett rikt språk, sätter ord på vardagshändelser och uppmuntrar till samtal. Böcker finns alltid tillgängliga i lärmiljöerna.

Vi språkutvecklande arbetssätt och jobbar med sagor på mångfacetterade sätt.

Vi använder oss av bild- och teckenstöd i verksamheten.

## 8.4 Pedagogisk dokumentation och planering

Pedagogisk dokumentation är ett arbetssätt för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla barnomsorgens verksamhet. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetssätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov.

För att kunna följa varje barns utveckling och lärande behöver det finnas dokumentation för alla barn i daghemsverksamhet inom barnomsorgen och dokumentationen behöver analyseras utifrån vilka möjligheter det enskilda barnet får för att kunna utvecklas och lära. När dokumentationen sker kontinuerligt och systematiskt är det möjligt att följa och analysera hur verksamheten stimulerar och utmanar barnet i deras utveckling och lärande. Det är först när varje barns möjligheter till utveckling synliggörs som det går att utvärdera hur man i verksamheten arbetar mot målen i läroplanen. Barnet själv skall kunna gå tillbaka och se över sin lärandeprocess, hen behöver själva få se att hen lärt sig och utvecklats.

Genom arbete med pedagogisk dokumentation kan vi synliggöra barnets utveckling och läroprocesser. Vi observerar oss själva och utvecklar vårt sätt att skapa goda lärandestunder i vår verksamhet.

Ålands landskapsregering har under hösten 2022 givit ut en anvisning för ibruktandet av barnets lärlogg. Vi jobbar som bäst med implementeringen av läroplanen och lärloggen. I barnets lärlogg ska barnets läroprocess synliggöras, styrkor lyftas och behov av stöd uppmärksammas.

## 8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens

Betydelsen av digitala färdigheter i samhället ökar och personalen inom barnomsorgen behöver förhålla sig till detta. En av barnomsorgens uppgifter är att främja jämlikheten i utbildningen och det är därför viktigt att varje barn får tillräckliga digitala färdigheter för framtiden. Digitala färdigheter är också i sig ett betydande verktyg för lärande. För att möjliggör kvalitativ inläring i digitala miljöer behövs utöver digitala verktyg och behövs också digitalpedagogiskt kunniga lärare i kombination med högklassiga digitala tjänster. Vilka digitala färdigheter som behövs, den digitala kompetensen, förändras över tid i takt med att samhället, tekniken och olika digitala tjänster förändras. Det varierar också med barnets ålder. Digitala arbetssätt och digitala verktyg ska användas på ett medvetet sätt som gynnas barns lärande.

Vi använder oss av digitala hjälpmedel som en del av pedagogiken.

En IKT strategi för kommunen (barnomsorg och skola) håller just nu på att tas fram.

## 9 Omsorg, kost och vila

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

### 9.1 Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer och närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

Vår verksamhet bygger på att utgå från barnets/barnens behov där omsorg är en del av grundstenarna.

Vid inskolningen av nya barn på Österkulla utser vi en eller flera i personalen som är ansvariga för inskolningen och som oftast blir en trygghet för barnet, speciellt viktigt för de yngre barnen. Äldre barn skolas in enligt barnets behov.

Vi strävar efter att skapa en naturlig och varm miljö på daghemmet där barn, vårdnadshavare och personal skall trivas tillsammans och att vi kan hålla en öppen dialog.

Personalen är närvarande och finns tillhands i alla olika situationer.

Vi är goda förebilder så att barnen känner sig trygga med oss.

Vardagsrutinerna och en tydlig dagsrytm är bra för alla barn, särskilt de yngre barnen.

Barnen lär sig bl.a. att kommunicera, bli självständiga, strukturera tid och lär sig goda vanor i de olika omsorgsrutinerna.

## 9.2 Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. Närproducerade råvaror används i så stor utsträckning som möjligt och matsvinn undviks. Hälsosamma och allsidiga huvudmål och mellanmål av hög kvalitet främjar barnens välbefinnande och hälsa. Maten ska erbjudas tillräckligt ofta under dagen. Maten som barnet behöver påverkas både av barnets individuella behov och längden på barnets närvaro under dagen i barnomsorgsverksamheten. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Maten som serveras på Österkulla är gjord från grunden där ekologiska och närproducerade råvaror utgör majoriteten av ingredienserna i måltiderna. Vi har en näringsrik varierande kost och ibland helt vegetariska måltider. Daghemmet följer kommunens framtagna kostpolicy.

Vid matsituationerna strävar vi efter lugna och trevliga stunder och har gemensamma regler. Personalen är viktiga förebilder för att barnen ska lära sig goda matvanor och bra bordsskick. Genom att prata positivt kring mat skapar vi matglädje. Barnen uppmuntras till att smaka på olika maträtter/råvaror. Personalen pratar om matsvinn och hur det påverkar hållbar utveckling.

## 9.3 Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila återhämtning är viktigt inom barnomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagens planeras för balans mellan aktivitet och vila. Vilan i barnomsorgens verksamhet behöver därför utgå från det enskilda barnets behov, som kan komma att variera. Under vilan behöver särskilt beaktas barnets integritet och personalens lyhördhet inför barnets signaler och behov är viktigt

På Österkulla ordnas vilan efter det enskilda barnets behov. De yngre barnen (1-3år) har vila i egen vagn, i resesäng eller på madrass och de äldre barnen vilar på madrass. Något som kan tas hemifrån att ha med på vilan kan t.ex. vara napp, kramdjur eller snuttefilt.

Vilan varierar efter sömnbehov och längd på daghemsdagen, vilket beaktas då dagen planeras för balans mellan aktivitet och vila.

## 10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen

För att planera en kvalitativ barnomsorg och för att stöda barnets utveckling och lärande är det viktigt att det råder balans mellan social, emotionell, fysisk och kognitiv utveckling. Därför är det viktigt att i planeringen av verksamheten beakta och känna till betydelsen av lek, kontakt med naturen, musik, konst och fysisk aktivitet. Det är också centralt att man i verksamheten främjar barnets deltagande, initiativ, och självständighet, att problemlösning och kreativitet får ta plats och att uppmuntra sådant lärande som omfattar resonemang, undersökning och samarbete. Utifrån detta ska lärarna i barnomsorg tillsammans med barnet planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i fem lärområden.

Dessa fem lärområden är likvärdiga och barnet har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten, som planeras av lärare i barnomsorg, men förverkligas av hela arbetslaget tillsammans, främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområden inom barnomsorgen:

- Språk och kommunikation
- Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer
- Mångfald, gemenskap och samhälle
- Matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande
- Kropp, hälsa och utveckling

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och få arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnet nya och inspirerande lärandeupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnets olika behov av stöd ska beaktas i verksamheten och barnet ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

Vi jobbar forskande enligt barngruppens intressen. Vi ser, med hjälp av pedagogisk dokumentation, hur barnens intressen och behov utvecklas och planerar verksamheten utifrån de fem lärområdena.

### **SPRÅK OCH KOMMUNIKATION**

Språk och kommunikation är en stor del av vardagen på daghemmen. Vi samtalar med barnen och sätter ord på saker och företeelser som barnen möter i verksamheten. Vi kommunicerar med tecken och bildstöd, kroppsspråk och ansiktsuttryck. Vi läser regelbundet tillsammans med barnen.

### **SKAPANDE, KULTUR OCH ESTETISKA UTTRYCKSFORMER**

Barnen får prova på skapande med olika material. Vi sjunger och provar på olika former av dramatisering, dans och rörelse. Vi gör studiebesök på muséer och besöker kulturellt intressanta miljöer.

### **MÅNGFALD, GEMENSKAP OCH SAMHÄLLE**

Representation av mångfald finns i böcker och lärmiljöer. Vi jobbar i mindre och större grupper, varierar arbetsätten utifrån barnens intressen och behov. Ibland görs studiebesök kopplade till verksamheten.

### **MATEMATISKT TÄNKANDE, HÅLLBARHET OCH UTFORSKANDE**

I den dagliga verksamheten finns oändliga möjligheter att lyfta det matematiska tänkandet. Vi väger, mäter, sorterar, jämför, räknar, adderar och subtraherar. Vi anammar ett utforskande förhållningssätt och fångar upp barnens intressen, är nyfikna och uppmuntrande och söker tillsammans med barnen svar på frågor som uppstår. Hållbarhetstänket finns alltid närvarande och lyfts när tillfälle uppstår.

### **KROPP, HÄLSA OCH UTVECKLING**

Detta ämne lyfts dagligen. Barnen erbjuds möjlighet till fysiska aktiviteter. En allsidig kost serveras, med utökat inslag av vegetarisk mat. Vi samtalar med barnen om vikten av att äta bra och ta hand om sig. Det finns utrymme för vila och återhämtning i dagsrutinerna.



## 11 Förundervisningen

Syftet med förundervisningen är att förbereda barnet för livet och fortsatt lärande och utbildning. Förundervisningen kan bedrivas ihop med övrig barnomsorgsverksamhet och /eller separat för de barn som ingår i förundervisningen. Under förundervisningsåret arbetar man utifrån samma lärområden som berör hela barnomsorgen, men med förstärkt fokus på skolförberedande centralt innehåll. Även om innehållet är skolförberedande skall det bearbetas med leken som utgångspunkt och genom mångsidiga arbetssätt, med konkret och visuellt material och genom ett gemensamt utforskande.

Förundervisningen sker under hela barnets dag på Österkulla samt förstärks under vissa lärandestunder under förundervisningsåret.

Vi använder oss av lärområdena som grund, och använder leken som vårt främsta verktyg.

Undervisningen anpassas enligt det enskilda barnets och gruppens förutsättningar.

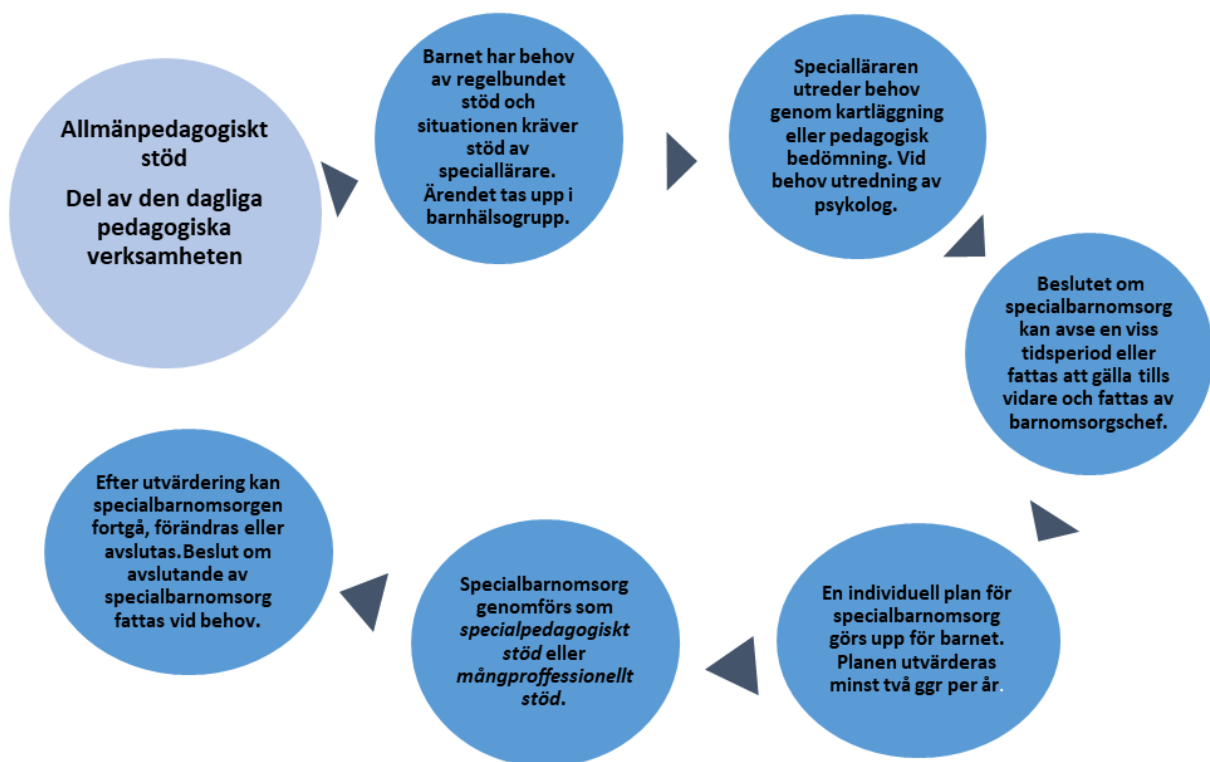
- ❖ Vi använder oss av pedagogiska material för att underlätta inläringen.
- ❖ Vi arbetar medvetet språkutvecklande, på ett mångsidigt sätt samt använder oss av digitala hjälpmedel.
- ❖ Skapande i olika former och tekniker och experiment är en viktig del av förundervisningen.
- ❖ Vi arbetar aktivt med respekt, hänsyn och empati.
- ❖ Vi uppmärksammar traditioner och synliggör betydelsefulla datum (som t.ex. pride, rocka sockorna)
- ❖ Vi stimulerar barnens matematiska tänkande i olika miljöer och på mångsidiga arbetssätt. Enklare programmering är en del av vårt arbetssätt.
- ❖ Vi ger barnet goda förutsättningar att utveckla sin fin- och grovmotoriska förmåga samt stimulerar barnets fysiska och mentala välbefinnande.

## 12 Stöd för utveckling och lärande

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Barnomsorgen ska bereda gynnsamma förutsättningar för barnets allsidiga utveckling genom att på olika sätt arbeta förebyggande och genom att erbjuda olika stödåtgärder. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att tidigt identifiera hinder för utveckling och lärande och att sätta in stödfunktioner i förebyggande syfte. Genom tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Barnets behov av stöd, förverkligande av stöd och utvärdering av stöd sker i samråd med barnet och barnets vårdnadshavare.

För att kunna upptäcka stödbehovet ska barnets möjlighet till utveckling och lärande utvärderas kontinuerligt i den dagliga verksamheten. Barnets möjligheter till utveckling och lärande följs upp i samarbete med barnet och vårdnadshavarna och dokumenteras i loggen för barnets utveckling och lärandeprocess vid loggens uppföljning. Uppmärksamhet fästs vid att i ett tidigt skede känna igen möjliga hinder eller svårigheter för barnets växande och lärande. Det stöd som barnet får ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och ska ändra enligt barnets behov. För att trygga barnets utveckling och lärande är det viktigt att stödet ges i rätt tid och på rätt nivå så länge som barnet har behov av stödet.

I bilden beskrivs arbetsgången för stöd för barnets utveckling och lärande:



### 12.1 Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av den dagliga pedagogiska verksamheten och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Allmänpedagogiskt stöd

innebär att alla barn ska få ett individanpassat bemötande inom ramen för det allmänpedagogiska arbetet. I verksamheten innebär detta exempelvis att:

- utgå från barnets intressen behov och styrkor
- beakta barns olika sätt att lära sig
- arbetsätten varierar
- smågruppers sammansättning varierar vid behov
- den pedagogiska miljön är ändamålsenlig
- verksamheten åskådliggörs med bilder
- samspelet mellan barn och vuxna är fungerande och att de dagliga rutinerna stödjer barnet.
- barnet får kortvarigt tillfälligt stöd av kurator

### **Arbetsgången**

Personalen vid daghemmet eller vårdnadshavare uppmärksammar barn i behov av mer stöd. Vårdnadshavare informeras.

Personalen för ärendet till daghemmets BHG vid behov.

Vid behov kontaktar personalen specialläraren för konsultation och handledning.

### **Ansvarsfördelningen:**

Allmänpedagogiskt stöd ges av personalen genom att de anpassar och individualiserar arbetet i verksamheten.

### **Kontakten med hemmet**

Vid planering av tillfälliga stödinsatser ska barnet och vårdnadshavare inkluderas och informeras.

Personalen håller kontakten med vårdnadshavare gällande planering och genomförandet av allmänpedagogiska stödinsatser.

### **Arbetsgången vid specialpedagogiskt stöd:**

Arbetsgången är illustrerad under kapitel Stöd för utveckling och lärande.

## **12.2 Specialbarnomsorg**

Specialbarnomsorg ges då barnets behov av stöd är regelbundet och då situationen kräver stöd av speciallärare i barnomsorgen. Specialbarnomsorg ska ges av kommunen i den omfattning som barnet har behov av det som specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd.

För varje barn inom barnomsorgen som beviljats specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd ska de särskilda stödinsatserna utformas och sammanfattas i en individuell plan för stöd för utveckling och lärande, SUL, som dokumenteras i lärloggen för barnets utveckling och lärandeprocess.

Specialpedagogiskt stöd kan innebära att:

- speciallärare inom barnomsorg träffar barnet för systematisk handledning och träning
- speciallärare inom barnomsorg handleder personal och vårdnadshavare
- bildkommunikation på individnivå, individuell bildstruktur
- stödtecken används
- personaltäthet ökas
- assistent/resursperson kan bistå barnet

Mångprofessionellt stöd kan innebära att

- Barnet får stöd av talterapeut, logoped, ergoterapeut eller fysioterapeut
- Barnet får kontinuerligt, planerat stöd av psykolog och kuratorstjänster

#### **Ansvarsfördelningen mellan lärare inom barnomsorg, speciallärare och beslutsfattare:**

Det enskilda barnets behov av stöd tas upp i BHG av personalen. Speciallärare gör en utredning i form av kartläggning eller pedagogisk bedömning och på basis av den fattas det beslut om specialbarnomsorg.

Speciallärare tar i samråd med vårdnadshavare och lärare i barnomsorg fram en individuell plan för barnets utveckling och lärande där barnets åsikter ska beaktas enligt ålder och mognad.

Personalen ansvarar för dokumentationen och stödåtgärder som gynnar barnets utveckling både i gruppen och individuellt samt att den individuella planen följs.

Specialläraren träffar barnet regelbundet eller enligt överenskommelse.

#### **Kontakten med hemmet gällande specialbarnomsorgen:**

Stödinsatserna planeras i samråd med vårdnadshavaren som alltid ska ha tillgång till den individuella planen.

Specialläraren fungerar som kontaktperson mellan hemmet och olika aktörer inom det mångprofessionella stödet (skolpsykolog, talterapi, ergo/fysioterapi) och sammankallar till nätverksmöten.

Specialläraren fyller vid behov i samtyckesblankett tillsammans med pedagogisk personal gällande psykologbedömning och ansvarar att vårdnadshavare får ta del av den och godkänna den.

#### **Rutinerna för uppgörande av barnets individuella plan för stöd för lärande och utveckling SUL:**

Specialläraren kartlägger stödbehovet utifrån observationer, kartläggning och annan viktig information kring barnet.

Därefter tar man fram planen för utveckling och lärande i samråd med vårdnadshavare och lärare i barnomsorg och uppställs mål för stödinsatser. Mål och ansvarsområden delges vårdnadshavare som får ge sina synpunkter om den.

Planen utvärderas och uppdateras två gånger per år eller då barnets behov kräver det.

## 13 Samarbete med vårdnadshavare

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling. Vårdnadshavarens kännedom om det egna barnet ska, tillsammans med personalens yrkesmässiga kunskaper och erfarenheter, ligga till grund för en respektfylld dialog med fokus på barnets bästa. Barnomsorgen ansvarar över att skapa förutsättningar för samarbetet med vårdnadshavare bland annat genom en aktiv kontakt med hemmen. Familjers olika språkbakgrund behöver beaktas i kontakten så att kommunikationen kan ske smidigt. Olika behov av stöd i kommunikationen möts. Barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska också beaktas i planeringen av barnomsorgsverksamheten.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten, till exempel läroplan, arbetsplan och olika evenemang. Genom att kontinuerligt bli informerade om barnets utveckling, mående och lärande kan vårdnadshavarna bättre stöda sina barn. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna vid övergångar; till barnomsorg, mellan barnomsorgsenheter, vid övergång till grundskola samt vid planering och genomförande av stöd för lärande och utveckling. Barnets utveckling och lärandeprocesser ska sedan med hjälp av materialet i lärloggen följas upp minst en gång per år i samband med ett utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare.

Samarbetet med vårdnadshavare förutsätter också vårdnadshavarens engagemang genom exempelvis att ta del av information från barnomsorgsenheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information, för att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

Vi bjuder in till ÖPPET HUS-dagar, då nya familjer är välkomna att besöka daghemmet. Då informeras om daghemmets verksamhet och rutiner och det finns tillfälle att bekanta sig med miljö och personal och att ställa frågor.

Under hösten ges info om verksamheten genom t.ex. föräldramöten eller infobrev från avdelningarna.

Den dagliga kontakten är viktig.

Österkullas avdelningar har Instagramkonton/ Wilma där vi synliggör aktiviteter, lägger upp matsedel, dagsscheman och påminnelser. Utvecklingssamtal hålls på regelbunden basis och efter önskemål. Vi ordnar aktivitetsekvällar och familjesammankomster där vårdnadshavare bjuds in.

Samarbete med vårdnadshavarna förutsätter även vårdnadshavarnas engagemang genom att aktivt ta del av den information som ges och i sin tur delge viktig information till personalen.

## 14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen

Övergången från hemmet, från den tidigare barnomsorgen till förundervisningen och från förundervisning till skolan är viktiga skeden i barnets liv. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Det är viktigt att personalen lyssnar, är lyhörd, öppen och ärlig i kommunikationen med vårdnadshavarna för att skapa goda förutsättningar för trygga övergångar för barnet. I lärloggen för utveckling och lärande kan övergångarna dokumenteras, diskuteras och utvärderas. Information som är nödvändig för anordnande av stöd för lärande och utveckling överförs när barnet övergår från en enhet till en annan eller från ett utbildningsstadium till följande.

Att börja på Österkulla Daghem startar med öppet hus eller ett besök för barnet och vårdnadshavarna. Inskolningen för nya barn är individuellt och flexibelt; från tre dagar till en vecka tillsammans med en vårdnadshavare eller annan nära person. Tre dagars avgiftsfri inskolning erbjuds.

Vårdnadshavarna fyller i "Välkommen till Österkulla", som ger lite grundläggande information om barnet. För en bra start för barnet behövs en bra kommunikation mellan personal och vårdnadshavare.

Då barnet byter avdelning inom enheten, sköter personalen om övergången, i samarbete med vårdnadshavarna och ny personal, så att övergången blir trygg och bra med tanke på barnets bästa.

Inför höstens start av förundervisningen ges information till vårdnadshavarna på olika sätt. Övergången mellan förundervisningen och skolan sker med ett bra samarbete mellan pedagog, vårdnadshavare och skola. Barnen gör skolbesök på vårterminen innan skolstart för att bekanta sig med skolmiljön. Vissa skolor har även lärarbesök till daghemmet.

## 15 Arbetet med utvärdering av verksamheten

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten.

Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett fritidshem ansvaras över av rektor eller daghemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner. Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså

till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Då barnomsorgen har nya styrdokument pågår just nu ett uppbyggande av rutiner och organisation för att bättre kunna arbeta med uppföljning och utveckling av verksamheten.

Personalen utvärderar och reflekterar över sitt uppdrag och över verksamheten. Arbetslagen utvärderar och utvecklar verksamheten på avdelningsmöten. Barnen är delaktiga i utvärderingen av verksamheten tillsammans med personalen i samtal i mindre eller större grupper, genom intervjuer och observationer. Vårdnadshavarna involveras i utvärderingen genom utvecklingssamtal och infomöten, där olika frågor diskuteras, och med hjälp av enkätundersökningar.

Resultaten av utvärderingarna lyfts inom avdelningarnas arbetslag, hela daghemmets personalgrupp, inom daghemsföreståndargruppen och med kommunens barnomsorgsledning, och vid behov lyfts frågor till politisk nivå.

## 16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999). Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar (ÅLR 2021/3409) gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (t.ex. gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet

inom enheten ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

- ❖ Vi får regelbundet besök av Jomalas församlingsmusiker som sjunger med barnen.
- ❖ Vi informerar vårdnadshavarna i våra kalendrier om när församlingsmusikern kommer på besök eller om andra religiösa evenemang sker och de har på så sätt möjlighet att i god tid välja om barnet ska delta eller ej. Personalen har som ansvar att kommunicera med vårdnadshavarna vilka evenemang som de enskilda barnen ska delta i.
- ❖ Likvärdig verksamhet, t.ex. sagostund eller en alternativ sångsamling, ordnas för de barn som inte deltar i de religiösa inslagen.
- ❖ Personalen informerar, svarar på eventuella frågor och ser till att de barn som deltar/inte deltar i de evenemangen inte utsätts för någon form av stämpling eller utsatthet.